

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA SOCIALINIO DRAUDIMO SISTEMOS REFORMA

2008 m. liepos 21 d. Nr. VA-P-10-3-14
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 1-ojo audito departamento direktorės Vitos Jurkevičienės
2008-04-07 pavedimą Nr. P-10-3

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Virginija Paunksnienė (grupės vadovė)
Milda Čeplinskienė

Auditas pradėtas 2008-04-07
Auditas baigtas 2008-07-21

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Gyventojų senėjimas Lietuvoje, kaip ir kitose valstybėse, sukelia sudėtingus daugelio sričių socialinius ir ekonominius pokyčius. Pagrindinis vyresniojo amžiaus žmonių pajamų šaltinis yra pensija, vienas iš valstybės uždavinių buvo modernizuoti pensijų sistemą ir garantuoti jos finansinį stabilumą senstant visuomenei. Ilgalaikis pensijų reformos tikslas – pakeisti pensijų sistemą taip, kad sulaukę pensinio amžiaus žmonės gautų didesnes pajamas negu iki šiol. Įsigaliojus Pensijų sistemos reformos įstatymui, dirbantys asmenys savanoriškai sprendžia, ar pageidauja kaupti dalį privalomų socialinio draudimo įmokų asmeninėje sąskaitoje privačiuose pensijų fonduose.

Audito tikslas – atlikti pensijų sistemos reformos eigos 2004–2007 m. vertinimą ir nustatyti, ar išliko Valstybės kontrolei atliekant 2005 m. valstybinį auditą “Socialinio draudimo sistemos reformos vertinimas” nustatyti rizikos veiksniai.

Audito metu pastebėta, kad nėra numatytų ilgalaikių pensijų sistemos reformos finansavimo šaltinių, nėra nustatytų reformos eigos vertinimo kriterijų. Nors pensijų kaupimo sistemos plėtra 2004–2007 m. buvo spartesnė nei prognozuota, neužtikrinus į darbo rinką ateinančių naujų asmenų dalyvavimo pensijų kaupime, yra rizika, kad nebus pasiektas ilgalaikis pensijų reformos tikslas. Pensijų kaupimo bendrovės neprisiima išipareigojimų garantuoti dalyviams tam tikrą pajamingumą. Didesnė atskaitymų iš pensijų turto dalis nebuvo susijusi su fondų dalyviams sukurta pridėtine verte. Kai gauta pensijų turto investicinė grąža nepadengia nustatytos pensijų turto valdymo kainos, pensijų kaupimo bendrovės pajamos arba jų dalis gaunama pensijų turto sumažėjimo sąskaita. Naujiems pensijų kaupimo dalyviams ribojama teisė keisti nepakankamai efektyviai jų atžvilgiu veikiančią pensijų fondų valdymo įmonę.

Audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos Vyriausybei, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Vertybinių popierių komisijai, Draudimo priežiūros komisijai: patvirtinti pensijų sistemos reformos įgyvendinimo ilgalaikį finansavimo planą, kuriame būtų numatyti finansavimo šaltiniai ir kitos finansavimą užtikrinančios priemonės; siekti, kad į darbo rinką atėję nauji asmenys dalyvautų pensijų kaupimo sistemoje; panaikinti nustatytus apribojimus, draudžiančius naujiems pensijų kaupimo dalyviams pereiti į kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomą pensijų fondą; pensijų turto valdymo mokesčius sieti su pensijų turto valdymo efektyvumu. Pateiktos rekomendacijos, auditorių nuomone, sudarys prielaidas spręsti nustatytas socialinio draudimo sistemos reformos problemas.